

COVACIU NORBERT

Az a fél flakon sör

Irodalom

A hatalmas, plafontól padlóig terjedő termopánon keresztül láttam, hogy Rámbó hirtelen felemeli a fejét, felugrik, kiszalad a félkész terasz elülső részéhez, amelyik a kapura néz. Idegesen kémlel a távolba. Anyával és Vanival a nappaliban ülünk, beszélgetünk. Vagyis ők beszélgetnek, én Rámbót nézem, résnyire kinyitom az ajkam és nagyon halkán, úgy, hogy senki se hallja, elkezdek visszafelé számolni. Gyerekként sokat játszottam ezt. Próbáltam megjósolni, hogy mikor kezd el ugatni. Mindig tíztől számoltam vissza, s nagyon ritka volt az, mikor eljutottam háromig. Most nyolcnál jártam, amikor Rámbó megcsóválta a farkát, és elindult vissza a helyére, a régi sarokülő alá, ami néhány nappal ezelőtt került ki az újonnan épült teraszra. *Apu jön*, mondtam alig hallható hangon. A két nő nem hallott semmit, nem vett észre semmit sem a Rámbóval folytatott játékunkból, ez már örökre az én és a Rámbó titka marad. Pontosabban inkább csak az enyém, mert nem hiszem, hogy hűséges koros négy lábú barátom bármit is tudott volna erről a játékról. Anyuék hogyan is vettek volna észre bármit is ebből az egészből, mikor ő, szokásához híven, nagyon hangosan, szinte ordítózva beszél, nem nagyon tudom, hogy miről, szerintem a szokásosról: egyházzól. Vani meg, mint mindig: bólogat, néha mond egy-egy *igent*.

Néhány másodperc múlva nyílt az utcaajtó. Anyu félbevágta a mondatot, hirtelen igazi csend lett a konyhával egybekötött nappaliban. Három másodperc múlva a villámgyors csend beállta után kintről tompa hang szűrődött be a bezárt ajtókon és ablakokon át. *Na, apád mán megint jó piás*, és anyám hangjában érezhető volt valami keserűséggel egybefonódott csalódottság, ugyanakkor rezignáltság is. Beletörődés, mert ő is tudja, hogy ez már sohasem fog megváltozni. Csalódottság, mert azt hitte, hogy legalább addig, míg mi itt leszünk, türtőztetni fogja magát.

Anyu próbálta leplezni idegességét, de nem volt rá képes. Lehet, hogy Vani előtt még meg tudja játszani magát, de előttem nem. Túl sokat tapasztaltam már ebből. Lehet, hogy elfelejtette, de tizenennyolc évig éltem velük. Nem, most nem az jön, hogy milyen szörnyűségeken kellett végigmennem gyerekkoromban, pedig volna mit mesélnem, hogy megértsék, miért alakult ki bennem az a képesség, hogy a kutyanak viselkedéséből meg tudom mondani, hogy apu jön-e haza, vagy csak valaki más megy az utcán. Verés nem volt olyan sok, de volt lelki terror, verbális agresszió, fához kikötés,

COVACIU NORBERT (1988, Margitta) a nagyváradi PKE magyar nyelv és irodalom szakán végzett. Jelenleg pedagógusként dolgozik. Egyetemista kora óta jelennek meg novellái és könyvkritikái. Első kötetét készíti elő. A 2018. évi Tabéry Géza novellapályázat első díjasa.

elhanyagolás, zsarolás és egy kis pedofília, nagy ritkán. Vaninak mindent elmondtam a gyerekkoromról, de az utóbbit nem, azt még ő sem tudja. Hogy anyám tudja-e, azt meg én nem tudom. Nem emlékszem pontosan rá, csak halvány emlékfoszlányok rémlenek fel abból az időből.

Az ember kifejleszti magában azokat a képességeket, amelyek szükségesek a túléléshez. Anyunak pontosak voltak az előrejelzései. Hajszálpontosan, mondhatnám azt is, hogy decire pontosan meg tudta mondani, hogy apám mennyit ivott, mindössze abból, hogy hogyan csukta be az utcaajtót. Most sem tévedett. Ahogy ő szokott fogalmazni: volt benne egy löket.

Tegnap este, mikor megérkeztünk, nem sokat tárgyaltunk az öreggel, akkor is volt benne egy löket. Ma szombat van, most van itt az ideje a beszélgetésnek, most az ideális, mert holnap ebéd után azonnal indulunk vissza. Tudja ezt apu is. Benyit a nappaliba, köszön. Apu nem az a fajta, aki tántorog és nem forog a nyelve, ha sokat ivott. Mindig próbálja magát úgy feltüntetni, hogy józan, de legalábbis, hogy azt lássák, kevesebbet ivott, mint amennyit valójában. És van még egy nagyon fontos dolog, amit anyuval évekkkel ezelőtt figyeltünk meg: ha nem iszik, ideges, ha keveset iszik, ideges, amíg iszik, addig kezes bárány, ha sokat iszik, akkor kötekedik. Apuval csak akkor lehet beszélgetni normálisan, ha közben iszik. De vigyázni kell vele, nem szabad túllitatni, mert akkor ismét ott vagyunk, ahol a part szakad – mondaná ő. Van még egy nagyon fontos dolog, amiről illik tudni, és amit nagyjából három éve fedeztünk fel apunál, mégpedig az, hogy ha iszik, akkor nem eszik. Általában az emberek ezt a két tevékenységet együtt csinálják, vagy legalábbis időben közel egymáshoz. Apunál ez nem így működik. Azt mondja, ha eszik, akkor nem tud inni, ha iszik, akkor nem tud enni. Anyu meg eleinte mindig azt mondta neki, hogy *bánnya a fene, csináj, amit akarsz*. Manapság nem is mond semmit.

Elszomorít ez az egész helyzet, de én is oda jutottam, hogy azt mondom: *bánja a fene, csináljanak, amit akarnak, én nem szólok bele*. És ez a fajta hozzáállásom is zavar, valóságos lelkiismeret-furdalásom van miatta.

Apám bejött az ajtón, nem dülöngött, nem beszélt félre. Csillogott a szeme. Köszönt, jó kedélyű volt, megkérdezte, hogy vagyunk, hogy aludtunk. Elhaladt a tévé mellett, bekapcsolta, majd elindult a dívány felé. Mi az asztalnál ültünk. Válaszoltam, hogy jól. Leült a díványra, majd azt kérdezte anyámtól, hogy hova tette a távirányítót. Anyu azt mondta neki, hogy *a franc tudja, te jártál vele utoljára, honnan tudjam, hova tetted?* Apu kotorászni kezdett a háta mögött, és előhúzta a távirányítót, majd keresgélgni kezdett a csatornák között, a Dakut kereste, ahogy ő szokta mondani. Mindig elmondja, hogy ezt a csatornát szereti, éjjel-nappal el tudná nézni. Persze nem hibáztatom ezért. Ő egy másik rendszerben nevelkedett. Ahol a tévé és a tévézés egy kicsit mást jelentett, mint manapság. Gyorsan hozzáteszem, hogy a szüleim is csak az új házba költözés után vezették be

a kábeltévét. Szóval akkor, mikor egy, esetleg két csatorna volt csupán, még közvetített kultúrát, irodalmat, műveltséget és egyáltalán: értékeket a televízió. Apám most áldva érzi magát, mert azt hiszi, hogy a DQ-tól kaphatja meg mindezeket, ő még nem jött rá arra, amire én igen: a tévéjében megjelenő száz csatorna nem úgy értendő, hogy azt a régi egy csatornát felszorozzuk százzal, hanem épp ellenkezőleg, azt az egyet el kell osztanunk százzal, és ekkor kapjuk meg azokat az erkölcsi és esztétikai értékeket, amelyeket manapság a legtöbb tévécsatorna közvetít. De nem hibáztatom ezért.

Általános dolgokról beszélgettünk, amikről az emberek ilyenkor beszélgetni szoktak. Elég jól ment egészen addig, míg apámnak volt söre. Ezt követően kezdődtek a problémák. Mindig ekkor kezdődnek a problémák. Eleinte csak kisebb odaszólások anyám és apám között. Majd hangosabbak. Majd jön az, hogy *még addig sem bírod ki, amíg itt vannak a gyerekek* szöveg, ezt felváltva szokták mondani. Eleinte, úgy értem, miután megismerték Vanit, miután először kivittem oda, ahol felnevelkedtem, a kolozsvári lányt egy kis vidéki bihari falucskába, azt reméltem, hogy legalább Vani előtt nem fognak veszekedni, de nem sokáig bírták. Sőt, még rosszabb lett a helyzet, bár ezt apám szemtől szemben soha nem mondta meg nekem.

Hogy miért nem? Tudni kell róla, hogy gyerekkorában nagyon jó matekos volt. Váradon az egyik legjobb líceumba járt, Temesvárra felvételizett, hidakat akart építeni. Fölötte húzták meg a vonalat. Kommunizmus volt. Nem próbálkozott többet. Lett belőle egy közepszerű sofőr, aki nem építi a hidakat, hanem átgurul rajtuk. Az emberek mindig szeretnek valaki mást vagy valami mást okolni a saját sikertelenségükért. Apu nem egyszer tett utalást arra, hogy a régi rendszer – ő csak így nevezte, soha ki nem mondta, hogy kommunizmus – tehet arról, hogy ő ilyen helyzetbe került. És ezen ugyanúgy értette azt, hogy nem vették fel az egyetemre, mint azt is, hogy alkoholistá lett belőle. Ezt sem mondta ki, de azt hiszem, tudja ő is, hogy beteg, hogy segítségre lenne szüksége.

Apám nem titkolta el soha, azt szerette volna, hogy én építsek hidakat. Ehelyett az egyetlen fia két bölcsészdiplomát szerzett. Hazugság lenne azt állítani, hogy azért romlott meg a kapcsolat az apámmal, mert irodalmat mentem tanulni Kolozsvárra. Az már megromlott azelőtt, sőt, ha egészen őszinte akarok lenni, akkor sohasem volt jó a viszonyom az öreggel. De miután tudatosult benne, hogy Kolozsvárt választom, nem pedig Temesvárt, még rosszabbra fordult a kapcsolatunk. Mindezt csak tetézte, amikor harmadéves koromban karácsony előtt hazavittem Vanit. Sokáig nem értettem, hogy apám miért ilyen ellenséges a barátnőmmel. Anyám később kiszedte belőle. Egyszer, egy nyári estén két liter sört vett neki, kiültek a mostani terasz helyére, apám ivott és cigarettázott, anyám meg

beszélt hozzá, és az ő furfangos női agyával addig kérdezősködött, míg apám kibökte, mi nem tetszik neki Vaniban.

Persze nem konkrétan Vanival volt baja, hanem azzal, hogy elveszi annak a lehetőségét tőlem, hogy elvégezzem Temesváron azt az egyetemet, amire neki annak idején nem volt lehetősége vagy elég tehetsége, tudása, esetleg pénze, ismerőse. Határozottan az volt a véleménye, hogy a nők csak elszívják a levegőt a férfiak elől. Úgy értette, ha az ember szerelmes, akkor elsősorban nem saját magára, nem a jövőjére gondol, hanem minden idejét leköti a másik fél. Mondta ezt tapasztalatból, mert annak idején azért nem próbálkozott másik évben is a felvétellel, mert megismerkedett anyámmal. Ezt már nem anyámtól tudom, hanem tőle, saját szájával mondta azt követően, hogy elfogyott a sör, és anyám nem akarta odaadni a másik flakonnal is. Életemben először és utoljára akkor veszekedtem apámmal. Állandóan ezt a *nem érdekel* stílust vettem fel, de amikor nyíltan támadta Vanit, úgy éreztem, hogy szembe kell szállnom vele. Nagyon csúnyán összevesztünk, ami akkor lezajlott köztem és apám között, az nem volt mindennapi. Azt akarta, hogy hagyjam ott Vanit, és iratkozzak be egyetemre. Nem tartott sokáig a civakodásunk. Nagyjából nyolc-tíz percig. A végén azt mondtam Vaninak, hogy álljon fel, mert azonnal elmegyünk, és még azt is mondtam, hogy vissza soha nem jövünk. Erre apám anyámnak állt, hogy adja oda azonnal a többi sört, mert rögtön szívinfarktust kap. Anyám nem mozdult. Apám egyre hangosabban győzködte, de anyám hajthatatlan volt. Reszketett az idegességtől, a szemei idegesen jártak jobbra-balra, hirtelen kinyitotta a nappali ajtaját, félig kiment, visszaszólt: *adod hát azt a sört vagy nem?* Anyám a fejét rázta. Apám káromkodott egyet, becsapta az ajtót, és még hallatszott, hogy azt mondja: *majd meglátjátok ti, amikor megyek és felakasztom magam a körtefára, és majd csak egy fél flakon sör marad utánam.* Elment otthonról a kocsmába. Ugyanezzel a lendülettel mi is mentünk, el sem köszöntünk tőle, és nem is kerestük többet, sőt, még a faluba sem mentünk néhány évig.

*

Három és fél év telt el azóta. Én nem akartam visszamenni, de a feleségem erősködött. Vani vezetett. Ahogy befordultunk a helyiek által csak betérőnek nevezett útra, éreztem, hogy minden megváltozott azóta, mióta legutóbb itt jártunk. Az utat is megcsinálták végre, más lett, új burkolatot kapott. Más lett a termőföld, ahol régen búza volt, most kukorica van, ahol napraforgó volt, most búza van. Ahogy elhaladtunk a Tankárok fölötti hídon, két dolog villant át elmémen. A hídról édesapám jutott eszembe. A lehúzott ablakon beömlő fojtó szagról, ó, igen, a Tankárok szaga, pedig a gyerekkorom az, amikor pucéran fürödtünk benne, hogy ne legyen vizes a bugyink, és a szüleink ne vegyék észre, hogy szabályt szegtünk. Gyorsan

haladtunk a kocsiival, láttam, hogy a kocsi is bezárt, már omladozik a vakolat a régi bejárati ajtó fölött. Sokat jártunk ide a barátokkal biliárdozni meg pingpongozni. Vajon ők most mit csinálnak: Pikachu, Fazi, Ari, Kukac, Darcsi? Vajon itthon vannak? Vajon jönnek a temetésre?

Temetés után minden más lett. Már előtte is, de utána másképp lett más. Olyan nyugodt minden. Anyu is halkabban beszél azóta. A szellők másként fújnak, másképpen énekelnek a madarak, másként gágognak a libák az ablak alatt, és megváltozott a ház is. Csendes lett. Csupán anyu halk járása zavarja fel néha a levegőt a nappaliban.

Segítünk anyámnak pakolászni. Apám régi cuccait szedjük össze, oda akarja adni őket valakinek. Estére jár az idő. Meleg júliusi nap volt, és még mindig tart. Bemegyek a kamrába, mert onnan kell felmenni a padlásra, ahol anyám a téli holmikát tartja. Ahogy becsukom a kamraajtót, meglátok a sarokban egy sörösflakont. Azonnal eszembe jut apám utolsó mondata, amit hallottam tőle. Felveszem. Látom, hogy nagyjából félig van. Kimegyek a házból, leülök a lépcsőre. Kinyitom a flakont, beleszagolok. Sörszaga van. Meghúszom. Közben Rámbó somfordál oda hozzám, lefekszik mellém, azt várja, hogy simogassam meg. Megteszem, közben iszok még. Vani lép ki a házból, leül mellém. Csodálkozva kérdi, hogy mit csinálok. *Semmit*, válaszolok. *Te nem is szereted a sört*, s közben kissé mosolyra húzza a szája szélét. *Tudom*, mondom neki, közben Rámbót simogatom. Ülünk egymás mellett szóttanul, fejét a vállamra hajtja, és ő is elkezd simogatni a kutyát. Rámbó ezt kifejezetten élvez, becsukja a szemét és oldalra kinyújtja a nyelvét. Megiszom a sört. *És most mit csinálunk?* – kérdezi Vani tőlem. *Semmit*, válaszolom, majd egy kis idő múlva abbahagyom a kutya simogatását, felállok, elveszem a falnak támasztott nagybaltát és elindulok a körtefa irányába.